

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

DĖL VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO, VYKDYMO IR KONTROLĖS VERTINIMO VIEŠOJOJE ĮSTAIGOJE KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETO KLINIKOS

2003 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 2040-5-3

Vilnius

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veiklos audito 4-jo departamento vyresnysis valstybinis auditorius A.Tamulis, vykdydamas Veiklos audito 4-jo departamento direktorės B.Puzienės 2003-07-18 pavedimą Nr.2040-5-3, atliko Viešųjų pirkimų organizavimo, vykdymo ir kontrolės 2002-2003 metais vertinimą Viešojoje įstaigoje Kauno medicinos universiteto klinikos.

Audituojamas subjektas: Viešoji įstaiga Kauno medicinos universiteto klinikos (toliau – KMUK); kodas 3516349.

KMUK veiklos charakteristika

Kauno medicinos universiteto (toliau – Universiteto) ligoninė yra savarankiška Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės viešoji pelno nesiekianti sveikatos priežiūros įstaiga, turinti juridinio asmens statusą ir teikianti pirminę, antrinę ir tretinę asmens sveikatos priežiūrą.

Oficialus Universiteto ligoninės pavadinimas – **Kauno medicinos universiteto klinikos**.

Universiteto ligoninės steigėjai – Universitetas ir Sveikatos apsaugos ministerija. Universiteto ligoninė turi juridinio asmens teises.

Universiteto ligoninės pagrindinė veikla yra sveikatos priežiūra. Universiteto ligoninės pagrindinis veiklos tikslas – gerinti Lietuvos gyventojų sveikatą siekiant sumažinti jų sergamumą ir mirtingumą, organizuojant ir teikiant specializuotą bei kvalifikuotą pirminę, antrinę ir tretinę asmens sveikatos priežiūrą.

Universiteto ligoninė pagal sutartį su Universitetu suteikia klinikinę bazę visų pakopų nuoseklioms bei tęstinėms studijoms, moksliniams tyrimams atlikti ir darbuotojų klinikinei

kvalifikacijai kelti. Fakultetų, mokslo institutų ir ligoninės darbuotojų vykdomiems biomedicininiais tyrimams Universiteto ligoninė sudaro sąlygas įstatymų ir ligoninės nustatyta tvarka.

Universiteto ligoninė atlieka stacionarinę ir ambulatorinę asmens sveikatos priežiūrą, teikia prevencines, slaugos, reabilitacijos, sveikatos mokymo, asmens sveikatos ekspertizės ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas bei užsiima kita įstatymų leidžiama veikla.

Universiteto ligoninės veiklą reglamentuoja Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas ir kiti įstatymai, Statutas, Senato aprobuoti ir rektoriaus bei sveikatos apsaugos ministro įsakymų nustatyta tvarka patvirtinti Kauno medicinos universiteto klinikų įstatai bei kiti teisės aktai.

Universiteto ligoninei vadovauja administracijos vadovas – generalinis direktorius.

Kolegialūs patariamieji Universiteto ligoninės organai yra stebėtojų taryba, gydymo taryba ir slaugos taryba (*šaltinis: Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-05 nutarimas Nr. IX-1180 „Dėl Kauno medicinos universiteto statuto patvirtinimo“*).

KMUK adresas: Eivenių g. 2, Kaunas, LT-3000; tel. 32 63 60, faks. 32 64 27; <http://www.kmu.lt/kmuk/default.htm>

Audito tikslas: viešųjų pirkimų organizavimo, vykdymo ir kontrolės 2002-2003 metais vertinimas.

Audituojamas laikotarpis: 2002-01-01 – 2003-03-01.

Auditas atliktas 2003-07-21 – 2003-08-20.

KMUK generalinio direktoriaus pareigas audituojamu laikotarpiu ėjo prof. J.Pundzius; vyriausiojo finansininko pareigas audituojamu laikotarpiu ėjo I.M. Barsevičienė.

Audito atranka atlikta, vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais galimais viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimais bei kita auditoriaus turima reikšminga informacija.

Audito metu buvo siekiama surinkti duomenis apie Tarnybos, kaip kontroliuojančios ir prevenciją vykdančios institucijos, veiklos efektyvumą, todėl buvo analizuojama, kaip Tarnyba panaudoja turimą informaciją apie galimus viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimus (nežiūrint į tai, ar ši informacija, atliekant išsamų patikrinimą, pasitvirtintų, ar ne).

Santrumpos:

KMUK – Viešoji įstaiga Kauno medicinos universiteto klinikos

VP – viešieji pirkimai

VPT arba **Tarnyba** – Viešųjų pirkimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

VPĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

IP – leidinio „Valstybės žinios“ priedas „Informaciniai pranešimai“

KMUK vykdytų pirkimų duomenys

Eil. Nr.	Rodiklis	2001 m.	2002 m.	2003 m. (liepos 24 d. duomenimis)
1.	Bendra pirkimų vertė, Lt	59,0 mln. Lt	51,7 mln. Lt	5,2 mln. Lt
2.	Savarankiškų konkursų skaičius	75	96	58
3.	Sudarytų sutarčių skaičius	295	435	74
4.	Pirkimų iš vienintelio šaltinio skaičius	191	510	35
5.	Pirkimų iš vienintelio šaltinio vertė, Lt	644,7 tūkst. Lt	2242,1 tūkst. Lt	245,2 tūkst. Lt
6.	VPT prašymų pateikti (paštu) su pirkimu susijusius dokumentus įvertinimui skaičius	3	3	2
7.	VPT patikrinimų KMUK patalpose skaičius	0	1	0

VPT, analizuodama perkančiųjų organizacijų pateiktas pirkimų procedūrų ataskaitas, galimus teisės aktais nustatytos tvarkos pažeidimus ar trūkumus suskirsto į grupes. Minėtų grupių skaičius siekia 40.

Analizuojant VPT pateiktus duomenis apie galimus viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimus KMUK, nustatyta, kad dažniausiai nustatomas pirkimų procedūrų ataskaitų pateikimo vėlavimas bei didelis pirkimų iš vienintelio šaltinio skaičius (KMUK duomenimis 2002-2003 m. laikotarpiu 545 pirkimai, kurių vertė 2,49 mln. Lt.).

VPT 2002 m. kovo mėn. 19-26 d. KMUK atliko viešojo pirkimo vykdymo tvarkos tikrinimą (2002-03-29 ataskaita Nr.27), siekdama nustatyti, ar 2001 metais vykdyti medicinos įrangos viešieji pirkimai iš vienintelio šaltinio atitiko VPĮ ir kitų su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų reikalavimus.

Minėtoje ataskaitoje nurodyta, kad KMUK „pirkimą vykdo suinteresuotas padalinys. Kada tiekėjas yra vienintelis (pagal KMUK turimą informaciją), perkama iš jo. Kada yra galimybė pasirinkti, apklausiami keli tiekėjai ir pasirenkamas optimaliausias variantas kainos, kokybės, tiekimo laiko ir kitais kriterijais“ (*citatos pabaiga*). Iš ataskaitos matyti, kad VPT domėjosi, ar KMUK dokumentuoja apklausą, esant galimybei pasirinkti tiekėją, tačiau KMUK tokių dokumentų Tarnybai nepateikė.

KMUK auditoriui pateikė šiuos duomenis apie pirkimų iš vienintelio šaltinio atlikimą, kuriems nebuvo gautas privalomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimas:

- 2001 m. rugsėjo – gruodžio mėn. už 213,3 tūkst. Lt arba 19 kartų;

- 2002 m. sausio – gegužės mėn. už 567,7 tūkst. Lt arba 80 kartų (arba 51 kartą iki minėto VPT viešojo pirkimo vykdymo tvarkos tikrinimo).

Tvarkos, įpareigojančios gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimą pirkimui iš vienintelio šaltinio, nesilaikymas aiškinamas šiomis aplinkybėmis: nėra galimybių prognozuoti medicinos prietaisų gedimus – prietaisams sugedus, juos remontuoti būtina skubos tvarka, todėl pasirenkamas pirkimo iš vienintelio šaltinio būdas, kaip reikalaujantis mažiausiai laiko sąnaudų. Priešingu atveju, kaip nurodyta KMUK 2002-04-15 rašte Nr.19-260 Viešųjų pirkimų tarnybai, sveikatos priežiūros įstaiga negalėtų atlikti savo pagrindinės funkcijos – užtikrinti savalaikes ir kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Rašte akcentuojama, kad minėta problema yra iškilusi jau 1998 metais ir buvo žinoma tiek Sveikatos apsaugos ministerijos, tiek Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygmenyje.

Minėta pirkimo iš vienintelio šaltinio problema egzistavo apie 3,5 metų, todėl KMUK VP įstatymo nuostatų buvo nesilaikyta daug kartų. Jokių poveikio priemonių Tarnyba KMUK atžvilgiu netaikė, o problema dalinai buvo išspręsta tik 2002-05-02, įsigaliojus VP įstatymo pataisoms.

Pažymėtina, kad VPT prieš minėtą patikrinimą turėjo informaciją ir apie kitokio pobūdžio galimus pažeidimus (trūkumus) KMUK: tai aukščiau minėtas pirkimų procedūrų ataskaitų pateikimo vėlavimas, neaiškus pasiūlymų vertinimas, perkant medicininę įrangą 2001 metais už 3,3 mln. litų, konkursų nepaskelbimas tarptautiniu mastu. Kadangi VPI nustato tam tikras konkursų skelbimo taisykles bei ataskaitų pateikimo tvarką ir terminus, pavėluotas ataskaitų pateikimas ar konkursų nepaskelbimas tarptautiniu mastu laikytinas įstatymo pažeidimu. VPT ataskaitoje duomenų, kaip tikrinimo metu buvo atsižvelgta į šiuos galimus pažeidimus, nėra.

KMUK viešųjų pirkimų grupės vadovė D.Jančaitienė paaiškino, kad ataskaitas pateikti Tarnybai vėluojama dėl ataskaitų sudėtingumo, poreikio tinkamai įvertinti didelės apimties konkurso dokumentaciją ir pan. Grupės vadovė D.Jančaitienė pažymėjo, kad VPT pastabų dėl vėlavimo pateikiant ataskaitas nėra pareiškusi.

VPT perkančiųjų organizacijų priežiūros funkciją atlieka ne tik tikrindama dokumentus vietoje, bet ir prašydama juos pateikti įvertinimui paštu. Tokių dokumentų įvertinimų 2001-2003 metais KMUK buvo atlikta 8.

VPI 34 straipsnio 7 dalimi buvo nustatyta, kad draudžiama didinti pirkimo kainą per visą pirkimo sutarties galiojimo laiką ir keisti privalomas konkurso metu nustatytas sudarytos pirkimo sutarties sąlygas, išskyrus tuos atvejus, kai pirkimo kainai įtaką daro pasikeitę mokesčiai arba kai prekių ir paslaugų rinkos kainos pokytis yra ne mažesnis kaip 10 procentų ir to nebuvo galima numatyti sudarant pirkimo sutartį. Tokiais atvejais perkančioji organizacija privalėjo gauti Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimą.

KMUK, susidarius įstatyme nurodytoms aplinkybėms, yra kreipusis į VPT minėto sutikimo. KMUK Tarnybai kartu su prašymais leisti padidinti perkamų naftos produktų kainas pateikė informaciją apie AB „Mažeikių nafta“ produktų kainas 2002-02-26, 2002-10-21, 2002-07-18, 2002-10-09 dienomis (kiekviename AB „Mažeikių nafta“ dokumente akcentuota, kad pateiktos kainos galioja **tik tą dieną, kuri yra konkrečiai nurodyta**).

VPT, išanalizavusi pateiktus dokumentus, sutiko, kad KMUK padidintų naftos produktų pirkimo sutarčių kainas.

Vadovaujantis VPT direktoriaus 2000-05-11 įsakymu Nr. 38 „Dėl perkančiųjų organizacijų prašymų pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintos Perkančiųjų organizacijų ir Viešojo pirkimo komisijų prašymų dėl Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimų, numatytų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 26 straipsnio 3 dalyje, 34 straipsnio 2 ir 7 dalyse bei 37 straipsnio 3 dalyje, pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos 12.3.2 punktu, KMUK turėjo pateikti Statistikos departamento ar kitų kompetentingų institucijų (Konkurencijos tarybos, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros ar kt.) pažymas arba rinkos tyrimo rezultatus, patvirtinančius atitinkamų rinkos kainų padidėjimą nuo sutarties sudarymo iki prašymo pateikimo. Auditoriaus nuomone, šiuo konkrečiu atveju AB „Mažeikių nafta“ informacija apie kainas negali būti laikoma tinkama sutarties kainos didinimo požiūriu dėl savo fragmentiškumo bei nepakankamo nešališkumo. Be to, aukščiau minėtoje Tvarkoje nurodyta, kad pažyma laikytina tinkama, jei ji yra gauta iš Statistikos departamento ar kitų kompetentingų institucijų. AB „Mažeikių nafta“ negalėtų būti laikoma tokia institucija: greičiau – ūkio subjektu, įmone, tiekėju, gamintoju ar pan.

VPT 2002-11-20 rašte Nr.24-2150 „Dėl prašymo sutikti, kad būtų padidintos pirkimo sutarties kainos“ ir 2002-03-15 rašte Nr.24-464 „Dėl prašymo sutikti, kad būtų padidinta pirkimo sutarties kaina“ atkreipia dėmesį į tai, kad Tarnyba nenustato sutarties kainų padidinimo dydžio, nes tai turi būti atliekama sutarties šalių susitarimu ir kad Tarnyba rekomenduoja prekių kainoms sumažėjus, kainų pokyčius vėl derinti su tiekėju.

Analizuojant Statistikos departamento pateiktą informaciją apie naftos produktų kainas ir lyginant ją su faktiniu šių produktų įsigijimu, nustatyta, kad KMUK 2001-12-12 pirko iš UAB „Rekolas“ A-95 markės benzina po **2,16 Lt/ltr**, o A-92 benzina – po **2,04 Lt/ltr**. Statistikos departamento duomenimis 2001 metų gruodžio mėnesį vidutinės mažmeninės benzino kainos buvo: A-95 – 2,06 Lt/ltr, t.y. didmeninė įsigijimo kaina buvo 0,1 Lt/ltr didesnė negu mažmeninė, o A-92 atveju – 0,07 Lt/ltr didesnė negu mažmeninė (1,97 Lt/ltr).

Audito metu toks reiškinys nustatytas vieną kartą ir galėtų būti siejamas su staigiu degalų kainų kritimu santykinai trumpam 2-3 mėn. laikotarpiui 2001 metų pabaigoje – 2002 metų

pradžioje. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad VPT **neįpareigoja, o tik rekomenduoja** kainas iš naujo derinti su tiekėju, joms pakitus perkančiosios organizacijos naudai, išlieka rizika, kad minėtas reiškinys galėjo būti paplitęs labai plačiai. Duomenų, kad Tarnyba būtų analizavusi šį atvejį KMUK, nėra.

KMUK 2002 metais organizavo konkursą dirbtiniams širdies vožtuvams įsigyti (konkurso dokumentacija patvirtinta 2002-04-23 generalinio direktoriaus prof. J.Pundziaus). Dokumentacijoje buvo nurodyta, kad pasiūlymų vertinimo kriterijumi bus laikoma mažiausia diskontuota kaina (diskonto koeficientas lygus 1), tačiau dokumentacijos specialiuosiuose reikalavimuose papildomai buvo nurodyta, kad „vertinant pasiūlymus, bus atsižvelgiama į KMUK kardiochirurgų sukauptą patirtį, naudojant dirbtinius širdies vožtuvus ir kitas išvardintas medicinos priemones“.

Vadovaujantis šiuo papildomu kriterijumi, vertinant dirbtinių mechaninių širdies vožtuvų su didesniu pralaidumu pasiūlymus, konkurso laimėtoju buvo pasiūlyta pripažinti St.Jude Medical Export GmbH, kurio pasiūlymas buvo brangesnis už pigiausią 12,6 tūkst. Lt. Vertinant dirbtinių biologinių širdies vožtuvų, skirtų protezuoti aortos vožtuvą, pasiūlymus, konkurso laimėtoju buvo pasiūlyta pripažinti tą patį tiekėją – St.Jude Medical Export GmbH, kurio pasiūlymas buvo brangesnis už pigiausią 11,4 tūkst. Lt. Abiem atvejais prioritetas teiktas Austrijos gamintojui prieš Italijos gamintoją (Sorin Biomedika Cardio S.P.A.). Brangesnio pasiūlymo pasirinkimas buvo motyvuotas tuo, kad KMUK specialistai minėtų vožtuvų taikyme turi patirtį ir jų kokybę vertina gerai (KMUK pateikė Kardiochirurgijos klinikos vadovo doc. R.Benečio, Vilniaus Universitetinės Santariškių ligoninės kardiochirurgijos klinikos vadovo prof. V.Sirvydžio ir Klaipėdos Jūrininkų ligoninės kardiochirurgijos skyriaus vedėjo dr. G.Kundroto 1999-03-17 pasirašyto rašto Valstybinės ligonių kasos direktoriui kopiją, kuriame nurodytos vožtuvų kokybės problemos).

Vadovaujantis pasiūlymų vertinimo metu galiojusio VPI 26 straipsnio 4 dalimi, vertinimo kriterijumi galėjo būti mažiausia pasiūlyta kaina arba ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas. KMUK pasirinktas ir taikytas pasiūlymų vertinimo būdas, kai subjektyvi specialistų nuomonė sąlygojo brangesnės prekės įsigijimą, nebuvo numatytas Viešųjų pirkimų įstatyme.

Išvados

Organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus KMUK, nustatyti daugkartiniai pirkimai iš vienintelio šaltinio, negavus privalomo Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimo; nustatytas atvejis, kai sutartis buvo sudaryta ne su mažiausią kainą pasiūliusi tiekėju.

Kontroliuojančios ir prevenciją vykdančios institucijos – Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės – atlikti tikrinimai ar pirkimo dokumentų įvertinimai buvo užbaigti įpareigojimais apsvarstyti nustatytus pažeidimus, pranešti Tarnybai apie svarstymo rezultatus ir ateityje laikytis nustatytos viešųjų pirkimų tvarkos. Duomenų apie taikytas poveikio priemones KMUK atžvilgiu audito metu nebuvo gauta.

Veiklos audito 4-jo departamento direktorė _____ Birutė Puzienė

Vyresnysis valstybinis auditorius _____ Arūnas Tamulis

Susipažinau:

VšĮ Kauno medicinos universiteto klinikos
generalinis direktorius

(parašas)
prof. Juozas Pundzius

(data)